

4. Finančno poslovanje

4.1. Podlage in pogoji poslovanja

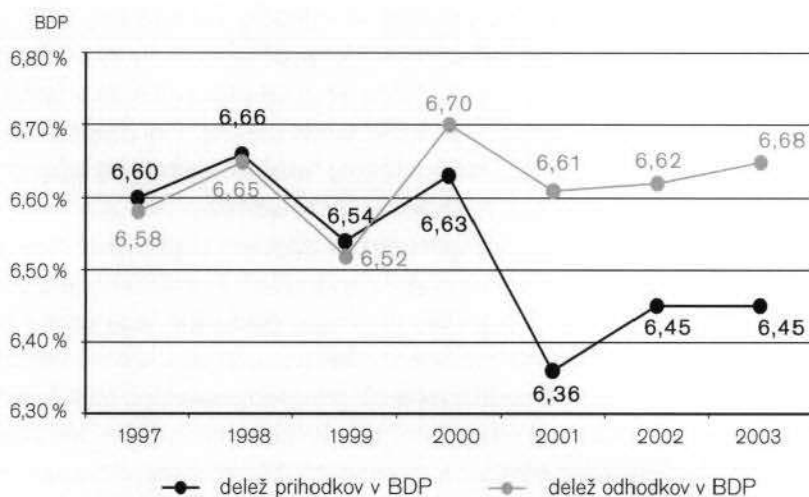
Finančni načrt Zavod za leti 2003, ki ga je sprejela skupščina Zavoda oktobra 2003 je predvideval primanjkljaj v višini 11,7 milijarde tolarjev. Zaradi spremenjenih makroekonomskih izhodišč Vlade Republike Slovenije in sprejetega aneksa št. 1 k Splošnemu dogovoru za leto 2002, s katerim je Vlada z arbitražo v decembru 2002 naložila Zavodu financiranje še dodatno širjenje zdravstvenih programov, je bil sprejet dopolnjen finančni načrt Zavoda za leto 2003, ki je predvidel povečanje primanjkljaja za 1.249 milijonov tolarjev.

Zaostrena finančna situacija je Zavodu v letu 2003 narekovala izvedbo prednostnih aktivnosti in ukrepov za zmanjševanje rastočega razkoraka med prihodki in odhodki.

Zaostrena finančna situacija je Zavodu v letu 2003 narekovala izvedbo prednostnih aktivnosti in ukrepov za zmanjševanje rastočega razkoraka med prihodki in odhodki. V ospredju so bili kratkoročni ukrepi za izboljšanje prihodkov in obvladovanje odhodkov. Istočasno pa si je Zavod zadal za cilj tudi ohranjanje obsega pravic in izboljševanje dostopnosti do storitev, zato si je prizadeval skrajšati najdaljše čakalne dobe za zavarovane osebe na določenih področjih zdravstvene dejavnosti.

4.1.1. Prispevna stopnja za obvezno zdravstveno zavarovanje

Zbirna prispevna stopnja za obvezno zdravstveno zavarovanje se je po večkratnih zniževanjih od leta 1992 do 1994, prvič povečala 1. 2. 1996 na 13,25 %. Od leta 1998 dalje so zaznana neugodna gibanja predvsem na strani izdatkov (hitrejša rast plač v zdravstvu, vpliv davka na dodano vrednost na materialne stroške, zahteve po dodatnih programih zaradi predolгих čakalnih dob, realna rast porabe zdravil), ki so iz leta v letu bolj povečevala razkorak med prihodki in odhodki.

Slika 10

Delež prihodkov in odhodkov obveznega zdravstvenega zavarovanja v BDP v obdobju med letoma 1997 in 2003.

Razkorak se odraža tudi v vse bolj različnih deležih odhodkov in prihodkov v BDP, kar je razvidno iz slike 10. V letu 2002 se je trend zasukal v nasprotno smer zaradi dviga zbirne prispevne stopnje in manjše realne rasti odhodkov.

1. 1. 2002 se je namreč zbirna prispevna stopnja povečala na 13,45 % (slika 11). Vendar je že takratna projekcija kazala, da to povečanje prispevne stopnje ne bo zadostovalo za financiranje vseh obveznosti brez zadolževanja in brez ustvarjanja nadaljnjih primanjkljajev.

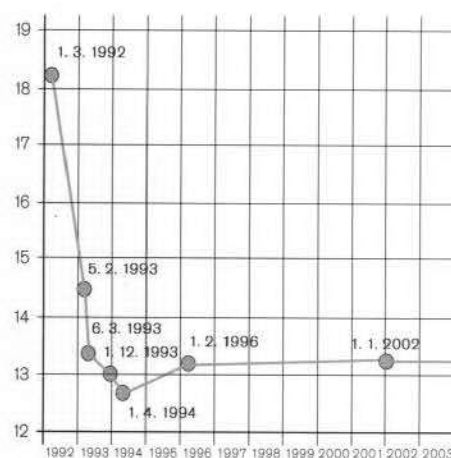
Morebitno spremembo prispevnih stopenj za obvezno zdravstveno zavarovanje partnerji ekonomsko socialnega sveta vežejo na stališče analize bele knjige in na njih temelječi reformi zdravstvenega varstva. Ker takšna ali drugačna sprememba prispevne stopnje vpliva na strošek dela, bodo organi Zavoda ob morebitnem predlaganju potrebne spremembe prispevnih stopenj morali računati na predhodno usklajenost takšnega predloga pri vseh partnerjih ekonomsko socialnega sveta.

4.1.2. Prerazporeditev sredstev po namenih porabe znotraj finančnega načrta za leto 2003

Skupščina Zavoda je na seji dne 1. 10. 2002 sprejela prvi finančni načrt Zavoda za leto 2003, po katerem je bil načrtovan primanjkljaj 11,7 milijarde tolarjev. Zaradi spremenjenih makroekonomskih izhodišč, drugačne realizacije prihodkov in odhodkov od ocenjene za leto 2002 in prenosa razširjenih zdravstvenih programov v leto 2003, je skupščina Zavoda na seji dne 31. 3. 2003 sprejela dopolnjen finančni načrt Zavoda za leto 2003, po katerem je bil načrtovani primanjkljaj 13 milijard tolarjev.

Na osnovi realizacije prihodkov in odhodkov za obdobje januar - november 2003 in ocene za mesec december je bilo ocenjeno, da celotni prihodki in odhodki v letu 2003 ne bodo presegli načrtovanih vrednosti. Nakazovale pa so se razlike med oceno realizacije in načrtovanimi vrednostmi po posameznih namenih porabe sredstev zaradi:

- manjših prihodkov od prispevkov zaradi spremenjene politike države glede rasti plač v negospodarstvu (prvotno načrtovano povečanje plač za avgust 2003 za 2,4 % je bilo nadomeščeno s premijami za dodatno kolektivno pokojninsko zavarovanje, kar je vplivalo na prispevno osnovo),
- povečanih odhodkov za zdravila, ker načrtovani prihranki po finančnem načrtu niso bili realizirani zaradi relativno pozno sprejetih sprememb predpisov za uvedbo referenčnih cen in generičnih substitucij,
- manjših odhodkov za zdravstvene storitve zaradi neizplačanih sredstev za redno triletno napredovanje od 1. 5. 2003 dalje v višini 980 milijonov tolarjev (prenos v leto 2004), manjših odhodkov za plače in prispevke za okoli 1.200 milijonov tolarjev, ker ni prišlo do realizacije načrtovanega dviga plač v negospodarstvu za avgust za 2,4 % in zaradi prenosa plačil do pogodbenih vrednosti v leto 2004 – končni poračun zdravstvenih storitev, ki je bil izveden februarja 2004,
- manjših odhodkov za nadomestila odsotnosti od planiranih na osnovi sprememb delovne zakonodaje v letu 2003 (krvodajalski dan, recidiv, 121. dan),

Slika 11

Pregled gibanja prispevne stopnje (zbirna prispevna stopnja) med letoma 1992 in 2003.

Morebitno spremembo prispevnih stopenj za obvezno zdravstveno zavarovanje partnerji ekonomsko socialnega sveta vežejo na stališča bele knjige in na njih temelječi reformi zdravstvenega varstva.

Tabela 32

Primerjava finančnega načrta, dopoljenega finančnega načrta Zavoda za leto 2003 s prerazporeditvijo sredstev po namenih porabe znotraj dopoljenega finančnega načrta

v milijardah tolarjev

	FN 2003	DFN 2003	absolutna razlika	FN 2003 prerazpor.	absolutna razlika
prispevki	364,6	364,2	- 0,4	362,4	- 1,8
drugi prihodki	4,0	4,8	0,8	4,5	- 0,3
skupaj prihodki	368,6	369,0	0,4	366,9	- 2,1
zdravstvene storitve	260,0	263,6	3,6	259,4	- 4,2
zdravila	52,1	50,3	- 1,8	52,7	2,4
medicinsko-tehnični prip.	9,3	10,0	0,7	10,1	0,1
kri in socialna med.	2,2	2,5	0,3	2,5	0
transferi v tujino	2,3	3,5	1,2	3,2	- 0,3
nadomestila odsotnosti	39,5	39,0	- 0,5	38,4	- 0,6
druga denarna povračila	2,5	2,5	0	2,6	0,1
za delo Zavoda	12,0	10,2	- 1,8	10,4	0,2
obresti od zadolževanja	0,4	0,4	0	0,6	0,2
skupaj odhodki	380,3	382,0	1,7	379,9	- 2,1
primanjkljaj	-11,7	- 13,0	1,3	- 13,0	0

- vključitve dodatnih prihodkov iz donatorskih prispevkov (83 milijonov tolarjev) in dodatnih odhodkov za dodatno razširitev programov za skrajševanje čakalnih dob iz tega vira.

Zato je v skladu z 22. členom statuta Zavoda, upravni odbor Zavoda prerazporedil sredstva finančnega načrta po posameznih namenih porabe, ne da bi se zato spremenil prvotno načrtovani primanjkljaj v višini 12.986 milijonov tolarjev (tabela 32). Postavljeni cilj Zavoda za leto 2003 je bil tako dosežen, saj kljub manjšim prihodkom od prispevkov in povečanju nekaterih odhodkov (predvsem za zdravila), celotni načrtovani odhodki niso bili preseženi, prav tako pa se ni povečala neto zadolžitev Zavoda. Izpad prihodkov in povečanje nekaterih odhodkov se je nadomestil s prerazporeditvijo sredstev iz postavk, pri katerih je bilo ocenjeno, da bodo realizirani prihranki večji in realizirana poraba nižja od načrtovane. Gre za rezultat prednostnih aktivnosti Zavoda za izboljševanje prihodkov in obvladovanje odhodkov, na katere je lahko neposredno vplival (odhodki za zdraviliško dejavnost, odhodki za nadomestila, medicinsko tehnične pripomočke in delo Zavoda), kar je podrobneje opisanov drugih poglavjih pročila.

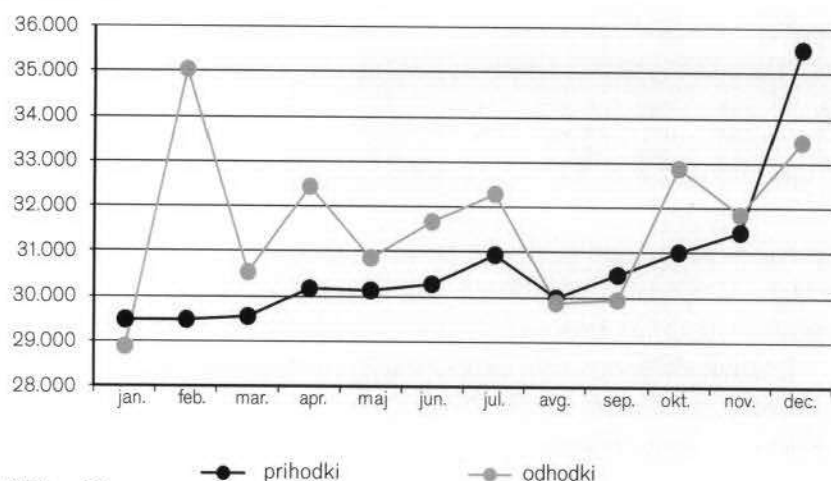
V nadaljevanju predstavljene primerjave realizacije prihodkov in odhodkov za leto 2003 temeljijo na prerazporejenem finančnem načrtu, razen za posamezne vrste prihodkov in odhodkov, pri katerih je pomembna tudi primerjava s prvotno načrtovanimi sredstvi zaradi bistvenih odstopanj.

4.1.3. Pokritost odhodkov s prihodki in likvidnost Zavoda

Pokrivanje tekočih odhodkov s prihodki v letu 2003, katerih pretežni del (98,7 %) je bil zagotovljen iz prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje, prikazuje slika 12. Povprečni mesečni prihodki so znašali 30.627 milijonov tolarjev, medtem ko so povprečni mesečni odhodki znašali 31.572 milijonov tolarjev. Med letom so bili mesečni odhodki večinoma večji od prihodkov. Največji negativen razkorak med odhodki in prihodki je bil v mesecu februarju, zaradi končnega obračuna zdravstvenih

Postavljeni cilj Zavoda za leto 2003 je bil tako dosežen, saj kljub manjšim prihodkom od prispevkov in povečanju nekaterih odhodkov (predvsem za zdravila), celotni načrtovani odhodki niso bili preseženi, prav tako pa se ni povečala neto zadolžitev Zavoda.

v milijonih tolarjev

Slika 12

Gibanje prihodkov in odhodkov v letu 2003 po mesecih.

storitev za leto 2002 v višini 5.500 milijonov tolarjev. Pozitiven razkorak pa je bil v mesecu januarju, avgustu in septembru zaradi nižjih odhodkov, ki so odraz sezonskih gibanj in meseca decembra zaradi večjih prihodkov. V decembru je bilo v primerjavi z novembrom vplačanih za 13,5 % več prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje, v glavnem zaradi izplačila "božičnic".

V letu 2003 je bila dosežena povprečna 97 % pokritost odhodkov s prihodki.

Za pokrivanje tekoče, mesečno ustvarjenih primanjkljajev in primanjkljaja iz leta 2002, se je Zavod zadolževal z najemanjem dnevnih likvidnostnih posojil v sistemu enotnega zakladniškega računa države in pri poslovnih bankah. Povprečna doba zadolževanja je bila 13 dni. Tako je bilo v letu 2003 najetih za 249.824 milijonov tolarjev likvidnostnih posojil in vrnjenih 238.628 milijonov tolarjev vrnjenih. Neto zadolžitev Zavoda nastala v letu 2003 je izkazana v višini 11.196 milijonov tolarjev.

Med letom se je Zavod zadolževal z najemi likvidnostnih posojil pri Zakladnici Ministrstva za finance v enotnem zakladniškem računu. Zaradi nezmožnosti zagotavljanja zadolževanja za primanjkljaj iz leta 2002 v sistemu enotnega zakladniškega računa, se je Zavod v drugi polovici leta, v dogovoru z Zakladnico, za ta namen zadolžil pri poslovnih bankah. Konec leta 2003 je bilo stanje dolga Zavoda 18.882 milijonov tolarjev, od tega je tekoči dolg znašal 11.196 milijonov tolarjev, dolg iz leta 2002 pa 7.686 milijonov tolarjev.

Vira zadolžitve v obliki kreditov za izkazani dolg konec leta 2003 pa sta: 10.182 milijonov tolarjev v sistemu enotnega zakladniškega računa in 8.700 milijonov tolarjev pri poslovnih bankah.

Obrestna mera za likvidnostna posojila v sistemu enotnega zakladniškega računa se je gibala v razponu od 3,5 % do 8,4 %, glede na povprečne obrestne mere za depozite v sistemu enotnega zakladniškega računa, znesek najetega posojila in ročnost vračila. Povprečna ponderirana obrestna mera za posojila pri poslovnih bankah, najeta za 6 mesecev, je znašala 6,34 %. Plačane obresti za najeta posojila v sistemu enotnega zakladniškega računa v letu 2003 so znašala 578 milijonov tolarjev, obresti

Povprečni mesečni prihodki so znašali 30.627 milijonov tolarjev, medtem ko so povprečni mesečni odhodki znašali 31.572 milijonov tolarjev.

Tabela 33

Mesečni primanjkljaj in neto zadolževanje Zavoda v letu 2003 po mesecih.

	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	skupaj
primanjkljaj/presežek	597	-5.610	-974	-2.281	-736	-1.138	-1.490	197	516	-1.817	-433	2.067	-11.345
tekoče zadolževanje	-771	5.573	1.017	2.333	612	1.609	1.283	-151	-496	1.815	663	-2.291	11.196
skupno stanje dolga	6.915	12.488	13.505	15.838	16.450	18.059	19.342	19.191	18.695	20.510	21.173	18.882	-

v tisoč tolarjih

za najeta posojila pri poslovnih bankah pa so znašale 285,1 milijonov tolarjev. V skladu s pogodbenimi določili je plačilo teh obresti zapadlo v začetku leta 2004, tako da le še niso izkazane v odhodkih za leto 2003.

Iz tabele 33 je razvidno, da je prihajalo do mesečnega likvidnostnega zadolževanja Zavoda v letu 2003 izključno za pokrivanje mesečno realiziranih primanjkljajev.

4.1.4. Prednostne aktivnosti

Kratkoročni ukrepi za izravnavo prihodkov z odhodki

Zaradi ugotovljenih razkorakov med prihodki in odhodki v letu 2003 je skupščina Zavoda že v prvotni finančni načrt Zavoda za leto 2003 vključila vrsto ukrepov za zmanjšanje tega razkoraka. Predvsem gre za ukrepe za obvladovanje izdatkov kot so odhodki za nadomestila plač za bolniško odsotnost nad 30 dni, obvladovanje porabe zdravil, obvladovanje izdatkov za zdravstvene storitve in zmanjšanje odhodkov za delo službe Zavoda.

Na področju obvladovanja porabe zdravil je bil zastavljen cilj, da realna rast odhodkov za zdravila ne preseže 3 %. Uresničitev tega cilja je bila pogojena s sprejetjem predpisov, ki bi vpeljali sistem generične substitucije pri izdaji zdravil in priznanje referenčnih cen za zdravila. Finančni načrt je predvideval prihranek v porabi za 1 milijardo tolarjev. Sistem generične substitucije in referenčnih cen za zdravila je začel veljati šele novembra 2003. Zato v letu 2003 iz tega naslova prihranki niso bili realizirani. Odhodki za zdravila so porasli za 4,1 odstotne točke nad ciljno realno rastjo. Kljub temu pa je v zadnjih dveh mesecih leta 2003 zaslediti realno zmanjšanje mesečne porabe, kar pripisujemo novi sistemski ureditvi.

Odhodki za nadomestila odsotnosti so bili načrtovani na osnovi 9,6 % rasti plač v letu 2002 in dodatnih odhodkov zaradi novih obveznosti iz zakona o delovnih razmerjih. Postavljeni cilj na tem področju je bil zmanjšati povprečno trajanje začasne zadržanosti z dela iz bolezenskih razlogov nad 30 dni. Dejansko so ti odhodki v letu 2003 dosegli le 8,7 % nominalno rast, ki je nižja od načrtovane in celo nižja od rasti plač v letu 2002, ki predstavlja osnovo za obračun nadomestil. Realizirani prihranek bi alhko ocenili na 830 milijonov tolarjev, torej 70 % načrtovanega. Dodatni odhodki za nadomestila, ki izhajajo iz nove delovne zakonodaje v letu 2003 pa so znašali 515 milijonov tolarjev (nadomestila zaradi krvodajalskega dne 431 milijonov tolarjev, zaradi recidiva 82 milijonov tolarjev in zaradi kumulativnih bolezni v letu nad 120. dni 2 milijona tolarjev).

Zavod je predvidel zmanjšanje izdatkov za zdravstvene storitve s spremembo načina izvajanja nekaterih zdravstvenih programov pri izvajalcih in z 2 % znižanjem vrednosti načrtovanih programov. Na tej podlagi je bil načrtovani prihranek 3,8 milijarde tolarjev. Ta ukrep je bil

Konec leta 2003 je bil dolg Zavoda 18.882 milijonov tolarjev, od tega je znašal tekoči dolg 11.196 milijonov tolarjev, dolg iz leta 2002 pa 7.686 milijonov tolarjev.

vklučen v Splošni dogovor za leto 2003. Partnerji so se namreč dogovorili za 2,39 % zmanjšanje materialnih stroškov na letni ravni (oziroma od 1.4.2003 za 3,19 %) in za zmanjšanje sredstev za redno triletno napredovanje. Prihranki iz naslova zmanjšanja materialnih stroškov znašajo 2.270 milijonov tolarjev in iz naslova manjših sredstev za napredovanje 1.530 milijonov tolarjev.

Zavod je v letu 2003 realiziral načrtovano zmanjšanje odhodkov za delo Zavoda, kar je razvidno tudi iz primerjave teh odhodkov z odhodki v letu 2002, ki so ostali na isti ravni, v strukturi celotnih odhodkov pa so se odhodki za delo Zavoda celo zmanjšali za 0,2 strukturni točki.

Zavod je v letu 2003 realiziral tudi načrtovano zmanjšanje odhodkov za delo Zavoda, na osnovi česar so se odhodki za delo Zavoda celo zmanjšali za 0,2 strukturni točki v primerjavi z letom 2002.

Razširjeni zdravstveni programi

Dopolnjen finančni načrt je predvidel povečanje oziroma novo širitev zdravstvenih programov v skupni vrednosti 3.257 milijonov tolarjev. Ta sredstva so bila namenjena za (v milijonih tolarjev):

– povečanje programa srčnih operacij	600
– programe zdravljenja raka	330,7
– dialize	632
– transplantacije	146
– program podaljšanega bolnišničnega zdravljenja	115
– dodatni program na področju gastroenterologije	140
– program preiskav z računalniškim tomografom	45
– program preiskav z magnetno resonanco	36,5
– nove zmožljivosti v domovih za ostarele	175
– helikopterske prevoze	50
– preventivne zdravstveno vzgojne programe	150
– dejavnost inštituta medicine dela, prometa in športa	50
– povečanje materialnih stroškov splošnih ambulant, ki opravljajo dejavnost v domovih za ostarele	178
– povečanje materialnih stroškov v specialistično ambulantni in bolnišnični dejavnosti	108,8
– zdravilo cerezyme za zdravljenje Gaucherjeve bolezni	500.

Zavod je poleg opisanih področij širitve programov, ki so bile predvidene z dopolnjenim finančnim načrtom, zaradi strateškega pomena sklenil, kljub prednostnim ciljem racionalizacije in varčevanja v letu 2003, nameniti še več sredstev za skrajšanje čakalnih dob na področjih, kjer so le-te izjemno dolge. Na podlagi sklepov upravnega odbora je za izvedbo razpisov za takšne dodatne programe namenil tudi določena lastna sredstva, in sicer:

- prihodke pridobljene iz pristopnine nove zdravstvene zavarovalnice Triglav v sistem kartice zdravstvenega zavarovanja v višini 241 milijonov tolarjev ter
- sredstva pridobljena z izvedbo obsežne donatorske akcije, ki jo je Zavod izvedel v času od junija do decembra 2003; na odmevno donatorsko akcijo se je odzvalo 133 donatorjev, ki so donirali 174,6 milijonov tolarjev, v letu 2003 pa je bilo vplačanih 83 milijonov tolarjev.

Na tej osnovi je Zavod izvedel dva javna razpisa za izvajalce operacij sive mreže in ortopedskih operacij v skupni vrednosti 380 milijonov tolarjev (obvezno zavarovanje in doplačila). Julija 2003 je Zavod izvedel razpis za operacije sive mreže v vrednosti 120 milijonov tolarjev in ortopedske ope-

Na osnovi sklepov upravnega odbora je za izvedbo razpisov za skrajševanje čakalnih dob Zavod v letu 2003 namenil tudi določena lastna sredstva.

racije v vrednosti 200 milijonov tolarjev, oktobra 2003 pa razpis za operacije sive mreže v vrednosti 20 milijonov tolarjev in ortopedske operacije v vrednosti 40 milijonov tolarjev. Glede na to, da je Vzajemna d.v.z. za oktobrski razpis operacij sive mreže prevzela neposredno plačevanje dodatnega programa izvajalcem za polno ceno, to je za delež obveznega in prostovoljnega zavarovanja, je znašal načrtovana obveznost Zavoda za te dodatne programe, v deležu za obvezno zavarovanje, 330 milijonov tolarjev. V letu 2003 so izbrani izvajalci za te dodatne programe opravili in Zavodu zaračunali za 269 milijonov tolarjev, od katerih so bili v letu 2003 plačani 204 milijoni tolarjev, in sicer le iz plačane pristopnine v sistem kartice zdravstvenega zavarovanja. Preostanek neporabljenih sredstev iz naslova plačane pristopnine v višini 37 milijonov tolarjev pa bo porabljen v letu 2004 v skladu z realizacijo programov. V letu 2004 bo torej po teh razpisih opravljeno še za 120 milijonov tolarjev dodatnih programov. Za znesek 83 milijonov tolarjev je v breme že vplačanih in neporabljenih donatorskih sredstev oblikovana rezervacija med viri sredstev v bilanci stanja za leto 2003, v skladu z računovodskimi predpisi.

V decembru je na osnovi uspešnosti donatorske akcije Zavod izvedel nov javni razpis za dodatnih 1.000 operacij sive mreže, ki ga je z donacijo omogočila NLB, realizacija pa bo potekala do leta 2006.

4.2. Računovodski izkazi poslovanja Zavoda v letu 2003*

4.2.1. Bilanca stanja

Bilanca stanja Zavoda na dan 31. 12. 2003 je izdelana na osnovi knjigovodskih vknjižb v poslovnih knjigah, ki so bile predhodno usklajene z ugotovitvami popisa sredstev in obveznosti do virov sredstev. Na podlagi poročil popisnih komisij organizacijskih enot je centralna inventurna komisija Zavoda pripravila centralni popisni elaborat, ki ga je obravnaval in potrdil upravni odbor Zavoda na 34. seji dne 13. 2. 2004.

Iz skrajšanega pregleda bilance stanja Zavoda na dan 31. 12. 2003 (tabela 34) je razvidno, da znaša bilančna vsota 23.097 milijonov tolarjev in je v primerjavi z bilanco stanja na dan 31. 12. 2002 manjša za 2,8 %. V nadaljevanju so pojasnjene glavne bilančne postavke sredstev in obveznosti do virov sredstev Zavoda.

Sredstva

V strukturi aktive predstavljajo dolgoročna sredstva 22,6 %, kratkoročna sredstva pa 77,4 %. Takšna struktura je značilna že vrsto let.

Stanje **dolgoročnih sredstev** se je v primerjavi z letom 2002 zmanjšalo za 2,3 % predvsem na račun zmanjšanja izkazane vrednosti opreme in drugih opredmetenih sredstev (zaradi amortizacije), čeprav se je vrednost nepremičnin celo povečala za 6,9 % (odkup prostorov na Miklošičevi 24 in nakup prostorov za izpostavo Hrastnik).

* Navedeni podatki v računovodskih izkazih poslovanja Zavoda v letu 2003 so nerevidirani. Morebitne spremembe, ki bodo nastale po končnem revizijskem poročilu Računskega sodišča za poslovno leto 2003, bodo korigirane v zaključnem računu Zavoda za leto 2003, ki ga bo sprejela skupščina.

Tabela 34

Zbirni pregled bilance stanja na dan 31. 12. 2003.

v tisoč tolarjih

	31. 12. 2002	struktura	31. 12. 2003	struktura	indeks
SREDSTVA	23.765.697	100,0	23.096.877	100,0	97,2
A) DOLGOROČNA SREDSTVA	5.336.645	22,5	5.216.250	22,6	97,7
– neopredmetena dolgoročna sredstva	623.681	2,6	609.997	2,6	97,8
– nepremičnine	3.273.722	13,8	3.500.847	15,2	106,9
– oprema in druga opredmetena sredstva	1.288.946	5,4	941.258	4,1	73,0
– dolgoročne finančne naložbe	13.198	0,1	14.939	0,1	113,2
– dolgoročno dana posojila in depoziti	60.115	0,3	65.442	0,3	108,9
– dolgoročne terjatve iz poslovanja	76.983	0,3	83.767	0,4	108,8
B) KRATKOROČNA SREDSTVA	18.429.052	77,5	17.880.627	77,4	97,0
– denarna sredstva	451.964	1,9	471.107	2,0	104,2
– kratkoročne terjatve	2.132.531	9,0	1.512.329	6,5	70,9
– kratkoročne finančne naložbe	160.000	0,7	0	0,0	0,0
– dani predujmi in varščine	151.194	0,6	256.909	1,1	169,9
– neplačani odhodki	15.531.565	65,4	15.634.834	67,7	100,7
– aktivne časovne razmejitev	1.798	0,0	5.448	0,0	303,0
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	23.765.697	100,0	23.096.877	100,0	97,2
A) KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	25.523.535	107,4	36.293.216	157,1	142,2
– kratkoročne obveznosti	23.282.358	98,0	34.560.362	149,6	148,4
– neplačani prihodki	2.036.353	8,6	1.472.386	6,4	72,3
– pasivne časovne razmejitev	204.824	0,9	260.468	1,1	127,2
B) LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	-1.757.838	-7,4	-13.196.339	-57,1	750,7
– splošni sklad	-4.441.206	-18,7	-15.878.519	-68,7	357,5
– rezervni sklad	2.598.413	10,9	2.598.413	11,3	100,0
– dolgoročno razmejeni prihodki	84.955	0,4	83.767	0,4	98,6
– dolgoročne obveznosti	0	0,0	0	0,0	

V letu 2003 je bilo v skladu s finančnim načrtom kupljenih za 1.056 milijonov tolarjev osnovnih sredstev, hkrati pa je bilo obračunane amortizacije za 1.565 milijonov tolarjev, od tega je bila obračunana amortizacija samo za računalniško opremo 662 milijonov tolarjev. Nakupi novih osnovnih sredstev so bili načrtovani in realizirani v manjšem znesku od predvidenega rednega letnega odpisa zaradi varčevalnih ukrepov, ki naj bi zmanjšali primanjkljaj (podrobnejše nabave so predstavljene v poglavju o odhodkih za delo strokovne službe Zavoda).

Ob uporabi predpisanih stopenj rednega odpisa znaša stopnja odpisanosti opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev 64,7 %, od tega računalniške opreme 89,1 %.

Pretežni del sredstev v aktivni bilanci stanja Zavoda predstavljajo **kratkoročna sredstva** (77,4 %), od teh pa največji delež predstavljajo neplačani odhodki (87,4 %). Ti izražajo stanje obveznosti, ki se nanašajo na leto 2003 in bodo v skladu z računovodskimi predpisi predstavljali odhodke leta 2004, ko bodo plačani. V letu 2003 je postavka neplačanih odhodkov v primerjavi z letom 2002 višja le za 0,7 %. Neplačani odhodki leta 2003 se v glavnem nanašajo na odhodke zdravstvene dejavnosti (okoli 63 %), preostalih 37 % pa na odhodke iz naslova denarnih dajatev in za delo službe Zavoda.

V bilanci stanja znašajo odprte terjatve 1.512 milijonov tolarjev, kar predstavlja 29,1 % zmanjšanje glede na stanje konec leta 2002. Od teh terjatev je do 31. 12. 2003 zapadlo 32,4 milijonov tolarjev oziroma 2 % terjatev, preostalih 98 % terjatev pa zapade v letu 2004.

Viri sredstev

Struktura obveznosti do virov sredstev se je glede na leto 2002 še poslabšala zaradi izkazanega primanjkljaja, saj je v bilanci stanja na dan 31. 12. 2003 splošni sklad še bolj negativen, s tem pa tudi lastni vir Zavoda.

Največji del v aktivni bilanci stanja Zavoda so kratkoročna sredstva v višini 77,4 %.

Kratkoročne obveznosti

V bilanci stanja na dan 31. 12. 2003 so v celoti zajete vse dejansko nastale obveznosti, tudi tiste, ki so bile ugotovljene po končnem poročilu nastale obveznosti izvajalcem zdravstvenih storitev v februarju 2004. Kratkoročne obveznosti so v primerjavi z letom 2002 večje za 48,4 %. Na dan 31. 12. 2003 je zapadlo le za 2,9 milijonov tolarjev obveznosti oziroma 0,01 %. Zapadle obveznosti v letu 2004 v višini 34.557 milijonov tolarjev obveznosti oziroma 99,99 % vključujejo vse v letu 2004 zapadle obveznosti do izvajalcev zdravstvenih storitev, ki niso na sistemu poročil ter v mesecu februarju izveden končni poročil za leto 2003 izvajalcem, ki so na sistemu poročil (skupaj 10.100 milijonov tolarjev) ter vse ostale obveznosti, največ za denarne dajatve (4.124 milijonov tolarjev). Med kratkoročnimi obveznosti je izkazan tudi dolg Zavoda ob koncu leta v višini 18.882 milijonov tolarjev.

Pasivne časovne razmejitve so odprti avansi in vnaprej vračunani odhodki v višini 260 milijonov tolarjev, od katerih je za 191,8 milijonov tolarjev avansov za dejavnost, 61,4 milijonov tolarjev je akontacij za predujme za zdravljenje v tujini, 3,8 milijonov tolarjev so avansi za službo Zavoda in 3 milijone tolarjev vnaprej vračunanih odhodkov.

Lastni viri in dolgoročne obveznosti

V skladu s pravilnikom o enotnem kontem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava je splošni sklad analitično sestavljen iz splošnega sklada za neopredmetena in opredmetena osnovna sredstva (5.052 milijonov tolarjev), iz splošnega sklada za finančne naložbe (80,4 milijonov tolarjev) in iz splošnega sklada za drugo (-21.011 milijonov tolarjev). Splošni sklad je tako na dan 31. 12. 2003 znašal -15.878 milijonov tolarjev. Splošni sklad je konec leta 2002 postal negativen, ker ni bilo več lastnih virov za pokrivanje primanjkljaja iz leta 2002. Konec leta 2003 se je njegovo negativno stanje še povečalo zaradi izkazanega primanjkljaja za leto 2003 in odpisov osnovnih sredstev (amortizacija, izločitev osnovnih sredstev).

4.2.2. Izkaz prihodkov in odhodkov

Izkaz prihodkov in odhodkov za leto 2003 v skrajšani obliki po ekonomski klasifikaciji prikazuje tabela 35, pripravljena v skladu s Pravilnikom o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, Pravilnikom o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, odredbo o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov oseb javnega prava, Slovenskimi računovodskimi standardi in Zakonom o računovodstvu. Po zakonu o računovodstvu se prihodki in odhodki priznavajo v skladu z računovodskim načelom denarnega toka.

Iz pregleda izkaza prihodkov in odhodkov za leto 2003 je razvidno, da so prihodki Zavoda znašali 367.525 milijonov tolarjev, od tega davčni prihodki (neposredna plačila prispevkov iz vplačilnih računov za prispevke obveznega zdravstvenega zavarovanja) 293.805 milijonov tolarjev (80 % delež), nedavčni prihodki 4.481 milijonov tolarjev (1,2 % delež), kapitalski prihodki 84 milijonov tolarjev, prejete donacije 83 milijonov tolarjev in transferni prihodki (prihodki od prispevkov od drugih javnofinančnih

Povečevanje negativnega stanja splošnega sklada je rezultat primanjkljaja Zavoda v zadnjih letih.

Tabela 35

Izkaz prihodkov in odhodkov Zavoda na dan 31. 12. 2003 v primerjavi z letom 2002.

v tisočih tolarjih

	31. 12. 2002	31. 12. 2003	indeks
PRIHODKI	340.412.649	367.525.314	108,0
A) DAVČNI PRIHODKI	271.261.675	293.804.580	108,3
I. PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	271.261.675	293.804.580	108,3
– prispevki zaposlenih	123.483.006	129.289.508	104,7
– prispevki delodajalcev	127.521.920	142.798.660	112,0
– prispevki samozaposlenih	14.305.207	15.180.658	106,1
– ostali prispevki za socialno varnost	5.951.542	6.535.754	109,8
B) NEDAVČNI PRIHODKI	4.531.345	4.481.550	98,9
I. UDELEŽBA NA DOBIČKU IN DOHODKI OD PREMOŽENJA	188.775	178.921	94,8
II. DENARNE KAZNI	61.087	74.752	122,4
III. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV	1.667.949	1.904.804	114,2
IV. DRUGI NEDAVČNI PRIHODKI	2.613.534	2.323.073	88,9
C) KAPITALSKI PRIHODKI	91.261	84.011	92,1
Č) PREJETE DONACIJE	2.335	83.026	3555,7
D) TRANSFERNI PRIHODKI	64.526.033	69.072.147	107,0
I. TRANSFERNI PRIHODKI IZ DRUGIH JAVNOFINANČNIH INSTITUCIJ	64.526.033	69.072.147	107,0
– prejeta sredstva iz državnega proračuna	4.334.370	4.236.671	97,7
– prejeta sredstva iz proračunov lokalnih skupnosti	2.980.682	3.669.410	123,1
– prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja	57.210.981	61.166.066	106,9
ODHODKI	349.182.106	378.869.825	108,5
A) TEKOČI ODHODKI	9.292.929	9.658.751	103,9
I) PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM	3.804.237	4.098.725	107,7
II) PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST	543.459	583.591	107,4
III) IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE	4.631.066	4.398.132	95,0
IV) PLAČILA DOMAČIH OBRESTI	314.167	578.303	184,1
B) TEKOČI TRANSFERI	338.722.137	368.155.294	108,7
I) TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINJSTVOM	36.668.619	40.055.167	109,2
– bolezni	34.261.290	37.241.289	108,7
– drugi transferi posameznikom	2.407.329	2.813.878	116,9
II) TRANSFERI NEPROFITNIM ORGANIZACIJAM IN USTANOVAM	951.712	990.727	104,1
III) DRUGI TEKOČI DOMAČI TRANSFERI	298.493.612	324.663.812	108,8
– tekoči transferi v javne zavode in druge izvajalce javnih služb	627.457	674.722	107,5
– tekoči transferi v javne zavode in druge izvajalce javnih služb	297.860.073	323.982.518	108,8
– tekoči transferi v državni proračun	6.082	6.572	108,1
IV) TEKOČI TRANSFERI V TUJINO	2.608.194	2.445.588	93,8
C) INVESTICIJSKI ODHODKI	1.167.040	1.055.780	90,5
I) NAKUP IN GRADNJA OSNOVNIH SREDSTEV	1.167.040	1.055.780	90,5
PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	8.769.457	11.344.511	129,4

institucij in transfer iz proračuna iz naslova refundacije prispevkov za kmete, ki so jim bili po zakonu zaradi suše leta 2001 odpisani prispevki) 69.072 milijonov tolarjev (18,8 % delež).

Odhodki Zavoda so znašali 378.870 milijonov tolarjev, od tega tekoči odhodki 9.659 milijonov tolarjev (2,5 % delež), tekoči transferi 368.155 milijonov tolarjev (97,2 % delež) in investicijski odhodki 1.056 milijonov tolarjev (0,3 % delež).

Zavod je v letu 2003 izkazal primanjkljaj v višini 11.345 milijonov tolarjev. To pomeni, da je bilo 97 % odhodkov pokritih iz prihodkov, preostali odhodki pa so bili pokriti iz prejetih vračil danih posojil v višini 19 milijonov tolarjev, z zadolževanjem v višini 11.196 milijonov tolarjev in z zmanjšanjem sredstev na računu 130 milijonov tolarjev.

4.2.2.1. Prihodki

Celotni prihodki Zavoda v letu 2003 so bili realizirani v višini 367.525 milijonov tolarjev in so nominalno za 8 % oziroma realno za 2,32 % večji od leta 2002. Realna rast prihodkov je posledica rasti prihodkov od prispevkov, ki temelji na rasti povprečne bruto plače v Republiki Sloveniji. Prihodki Zavoda so presegli načrtovane po prerezporeditvi sredstev, ki jo je sprejel

Glavni vir prihodkov Zavoda so prispevki, od katerih znašajo neposredna plačila za prispevke 80 %, javnofinančni transferi (18,8 %), ostalo (1,2 %) pa so nedavčni prihodki.

upravni odbor dne 18. 12. 2003 za 0,2 % oziroma za 605 milijonov tolarjev. Hkrati pa so bili prihodki za 0,4 % oziroma za 1.544 milijonov tolarjev manjši od načrtovanih v dopolnjenem finančnem načrtu, v glavnem zaradi manjših prihodkov od prispevkov, kajti rast prispevne osnove je bila za 0,3 odstotne točke manjša v primerjavi z načrtovano.

Večji del prihodkov (98,8 %) predstavljajo prihodki od plačanih prispevkov za socialno varnost (362.877 milijonov tolarjev). Ti so v primerjavi s preteklim letom višji za 8,2 % in so nekoliko (0,1 %) večji od načrtovanih prihodkov po prerazporeditvi sredstev ter zaostajajo za prvotno načrtovanimi za 0,4 % zaradi nerealizacije prvotno načrtovanega povečanja plač v negospodarstvu (za 2,4 % od meseca avgusta dalje). Iz tega naslova so bile nižje osnove za obračun prispevkov od plač v negospodarstvu (negativen učinek zamenjave rasti plač v negospodarstvu za plačilo premij dodatnega kolektivnega pokojninskega zavarovanja), kar vpliva tudi na (ne)usklajevanje pokojnin. Od vseh prihodkov od prispevkov je 81 % ali 293.805 milijonov tolarjev realizirano od neposredno vplačanih prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje in 19 % ali 69.072 milijonov tolarjev kot transferni prihodki (vplačila prispevkov za upokojene, brezposelne in druge zavarovane osebe, ki jih je plačal Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, občine, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje in Proračun).

Med neposredno vplačane prispevke štejemo: prispevke zaposlenih, prispevke delodajalcev, prispevke samozaposlenih ter ostale prispevke za socialno varnost (zamudne obresti iz naslova prispevkov, pozneje plačani odloženi prispevki itd.). Iz tabele 36 je razvidno, da se je struktura prispevkov zaposlenih in delodajalcev spremenila. Razlog za spremembo strukture je sprememba Pravilnika o podračunih ter načinu plačevanja obveznih dajatev in drugih javnofinančnih prihodkov, ki je določil nov podračun za evidentiranje prispevkov za zaposlene pri fizičnih osebah (v okviru skupine prispevki delodajalcev). Do tedaj so se ti prispevki vplačevali na podračun za prispevke od zaposlenih pri fizičnih osebah (skupina prispevki zaposlenih). Znotraj skupine prispevkov samozaposlenih, prispevki oseb, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost, v letu 2003 beležijo realen padec glede na leto 2002 (3,2 % nominalna rast), kar se odraža tudi v povečanju neplačanih prispevkov za to kategorijo zavezancev. V okviru transfernih prihodkov izkazujejo visoko realno rast prejeta sredstva iz proračunov lokalnih skupnosti (občine), ki izkazuje 16,6 % realno rast, in sicer zaradi povečanega števila oseb, ki niso zavarovane iz drugega naslova (za 7 %). Med transfernimi prihodki so

Tabela 36

Zavodovi prihodki v letu 2003 v primerjavi z realizacijo leta 2002 in s finančnim načrtom za leto 2003.

v tisoč tolarjih

PRIHODKI	realizacija		finančni načrt		FN prerazpor.		realizacija		indeks		
	2002	str.	2003	str.	2003	str.	2003	str.	5=	6=	7=
	1		2		3		4		4/1	4/2	4/2
1. Prisp. delodajalcev in delojemalcev	263.241.456	77,3	285.615.572	77,4	283.902.680	77,4	284.716.580	77,5	108,2	99,7	100,3
2. Prispevki ZPIZ	56.253.458	16,5	60.534.347	16,4	59.470.563	16,2	58.850.041	16,0	104,6	97,2	99,0
3. Prispevki kmetov	794.134	0,2	837.812	0,2	936.478	0,3	957.069	0,3	120,5	114,2	102,2
4. Drugi prispevki	14.998.660	4,4	17.211.300	4,7	18.119.739	4,9	18.353.036	5,0	122,4	106,6	101,3
SKUPAJ PRISPEVKI (1-4)	335.287.708	98,5	364.199.031	98,7	362.429.460	98,8	362.876.726	98,7	108,2	99,6	100,1
5. Prihodki od naložb	60.693	0,0	60.693	0,0	56.747	0,0	63.059	0,0	103,9	103,9	111,1
6. Ostali prihodki	5.064.248	1,5	4.809.452	1,3	4.434.114	1,2	4.585.529	1,2	90,5	95,3	103,4
SKUPAJ PRIHODKI (1-6)	340.412.649	100,0	369.069.176	100,0	366.920.321	100,0	367.525.314	100,0	108,0	99,6	100,2

vkjučena tudi prejeta sredstva iz državnega proračuna v višini 225 milijonov tolarjev iz naslova refundacije prispevkov za kmete, ki so jim bili po zakonu zaradi suše leta 2001 odpisani prispevki. Ta sredstva so bila nakazana v mesecu novembru 2003 v enkratnem znesku.

Struktura prihodkov je prikazana v sliki 13.

Drugi prihodki Zavoda v letu 2003 so bili skupaj realizirani v višini 4.649 milijonov tolarjev in so za 9,4 % manjši glede na realizacijo leta 2002 ter so zaostali za načrtovanimi po dopoljenem finančnem načrtu za 4,5 %, predvsem na račun manjših prihodkov iz naslova konvencij (za 565 milijonov tolarjev). Med druge prihodke Zavoda (nedavčni, kapitalski prihodki in prejete donacije), ki predstavljajo 1,2 % vseh prihodkov, uvrščamo naslednje skupine prihodkov:

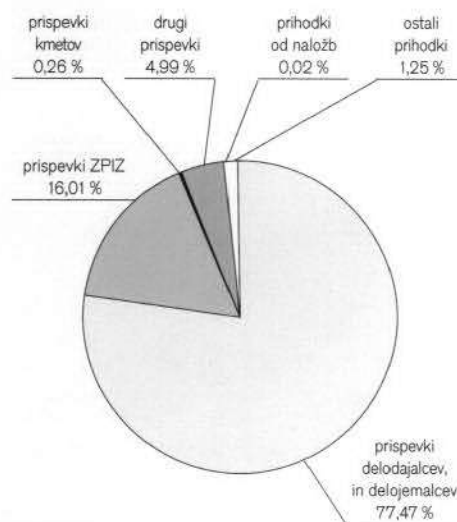
- prihodki od prodaje blaga in storitev, v višini 1.905 milijonov tolarjev, realiziranih z opravljanjem storitev službe Zavoda za druge (v strukturi teh prihodkov predstavljajo največji delež storitve za Vzajemno zdravstveno zavarovalnico, d.v.z. 52 %, storitve za Triglav d.d. 18,5 %, storitve za Adriatic, d.d. 11,8 %, storitve vodenja matične evidence za Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 7 % ter ostali prihodki – prodaja tiskovin, počitniških zmogljivosti, posredovanje podatkov, drugi prihodki 10,7 %);
- prihodki iz naslova konvencij z drugimi državami 1.864 milijonov (Avstrija 524 milijonov tolarjev, Nemčija 518 milijonov tolarjev, Hrvaška 415 milijonov tolarjev, Francija 260 milijonov tolarjev, Italija 106 milijonov tolarjev);
- prihodki iz naslova regresnih zahtevkov 431 milijonov tolarjev;
- prihodki od premoženja (od najemnin poslovnih prostorov) 116 milijonov tolarjev;
- prihodki od prodaje osnovnih sredstev 84 milijonov tolarjev;
- prihodki iz naslova prejetih donacij iz domačih virov 83 milijonov tolarjev, od tega od pravnih oseb 82,5 milijonov tolarjev in od fizičnih 0,5 milijonov tolarjev;
- prihodki iz naslova denarnih kazni 75 milijonov tolarjev;
- prihodki obresti od vlog za kratkoročno likvidnostno prosta denarna sredstva znašajo 63 milijonov tolarjev;
- drugi prihodki v višini 28 milijonov tolarjev.

V sliki 14 je prikazana struktura prihodkov po vrstah ekonomske klasifikacije.

Prihodki, povezani z opravljanjem storitev za trg so v letu 2003 realizirani v znesku 825 milijonov tolarjev. To so prihodki iz naslova poslovnega sodelovanja z Vzajemno zdravstveno zavarovalnico, opravljanje storitev informacijskega centra, prihodki od dejavnosti letovanj v počitniških zmogljivostih Zavoda itd. Upoštevani kriterij za razmejitev prihodkov iz trga je, da gre za opravljanje storitev pravnim in fizičnim osebam, ki ne štejejo za osebe javnega prava in opravljene storitve ne štejejo v domeno izvajanja javne službe.

Neplačani prispevki

V skladu z zakonom o davčni službi in pogodbo o nadzoru obračunavanja, plačevanja in izterjave prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje evidenco o vplačilih in nadzor nad neplačanimi ali prepozno

Slika 13

Prihodki po kategorijah zavezancev za plačilo prispevkov obveznega zdravstvenega zavarovanja in drugi prihodki v letu 2003.

Med prihodki Zavoda so bili letos tudi donatorska sredstva za izvedbo dodatnih programov za skrajšanje čakalnih dob.